

Saray Reperensya Parad Workbook ed Aral

NOBYEMBRE 7-13

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 5-6

“Mas Dakel so Kaiba Tayo nen say Sikara”

mwbr22.11—it-1 716 ¶4

Eliseo

Niliktar so Israel ed Impangataki na Sirya. Legan ya manualey si Arin Jehoram diad Israel, implano na Sirya ya atakien so Israel. Aminpiga lan ag-atuloy iray plano nen Ben-hadad II lapud ipapaamta nen Eliseo ed si Arin Jehoram so amin ya gagawaen na saray Siryano. Nen unaan, say amta nen Ben-hadad et walay traitor ed kampo to. Balet nen naamtaan to no siopan talagay rason no akin ya agnususumpal iray plano to, angibaki na baleg ya armada ed Dotan, tan pinaliberan day syudad na saray kabayo tan karwahen pan-guerra pian erelen si Eliseo. Natatakot a maong so lingkor nen Eliseo, balet nampikasi ed Dios si Eliseo ya nalukasan komoy mata na lingkor to, “kanian anengneng to a say kapalandeyan et napno na saray mandarlang a kabayo tan karwahen pan-guerra ya akapaliber ed si Eliseo.” Nen manasingger la ray armada na Siryano, kabaliktaran ya klase na milagro so impikasi nen Eliseo, oniay kinerew to: “Bulag mo komon iyan nasyon.” Imbaga nen Eliseo ed saray Siryano, “Tumbok yo ak,” balet agto ra intabin, ta ag-ira literal ya abulag noagta say isip da so abulag. Agda nabirbir si Eliseo anta sika-toy pinegdat dan alaen, tan agda met amta no iner so pangiyakaran tod sikara.—2Ar 6:8-19.

w13 8/15 30 ¶2

Anengneng nen Eliseo Iray Mandarlang ya Karwahe—Sika ey?

Anggano apaliberan na kalaban, nansiansian kalmado si Eliseo. Akin? Lapud mabiskeg so pananisia tod si Jehova. Kaukolan tayo met so

ontan ya pananisia. Kalian, ipikasi tayoy tulong na masanton espiritu na Dios pian naynay tayon nipanengneng so pananisia tan arum nin aspekto na bungay espiritu.—Luc. 11:13; Gal. 5: 22, 23.

mwbr22.11—it-1 343 ¶1

Inkabulag

Mapatnag ya samay inkabulag na armada na saray Siryano lapud si Eliseo et inkabulag ed isip. No literal ya abulag so interon armada, ka-ukolan iran itabin. Balet base ed salaysay, say imbaga labat nen Eliseo ed sikara et: “Aliwan dia so dalan, tan aliwan dia may syudad. Tumbok yo ak.” Oniay imbaga nen William James diad libro ton *Principles of Psychology* (1981, Vol. 1, p. 59) nipaakar ed satan: “Say sakey ya makapakelaw ya epektu na deperensya ed cortex et say *inkabulag ed isip*. Aliwa iyan lapud anggapoy nanengneng na mata, noagta *agnasarag na isip ya natalosan iray nanengneng na mata*. Diad psychology, nayarin say labay ton ibaga iya et *naandi so koneksi* na nanengneng tan no antoy labay ya ibaga na satan; nagagawa itan no nasasaraan iray dalan manlapud saray sentro na pakanengneng tan saray sentro parad arum ya ideya.” Mapatnag ya inekal nen Jehova iyan klase na inkabulag nen akasabi iray armada na Siryano diad Samaria. (2Ar 6:18-20) Nayarin ontan met ya klase na inkabulag ed isip so agawad saray lalakin tagad Sodoma, ta ipapanengneng na salaysay ya imbes ya naaburido ira no bilang ta ag-ira makanengneng, impilit da nin anapen so puerta na abung nen Lot.—Ge 19:11.

Saray Espiritual a Kayamanan

w05 8/1 9 ¶2

Saray Pabitar ed Libro na Komaduan Arari

5:15, 16—Akin ya ag-inawat nen Eliseo so regalo nen Naaman? Ag-inawat nen Eliseo

so regalo lapud binidbir to a say mamilagron impanambal ed si Naaman et agawa diad pakapanyari nen Jehova, aliwan diad dilin pakapanyari to. Agton balot ninonot so pagunggonaan ed kimey ya inter na Dios ed sikato. Saray tuan managdayew natan so agmanaanap na personal a pakagunggonaan manlapud panlingkor da ed si Jehova. Iyaaplika ra so simbawa nen Jesus ya: "Andi-bayar ya inawat yo, andibayar met ya iter yo."—Mateo 10:8.

NOBYEMBRE 14-20

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 7-8

"Ginawa nen Jehova so Ag-lilaloan ya Nagawa"

mwbr22.11—it-1 716-717

Eliseo

Sinmabi panaon ya inmataki si Ben-hadad II pian kubkoben so Samaria aliwa labat lan basta mansamsam. Grabe so impankubkob ta walay sakey ya inkagawa ya inreport ed ari ya inakan na sakey a bii so sarili ton anak. Insamba na anak nen Ahab, say "anak na manapgatey," si Arin Jehoram ya pateyen si Eliseo. Balet aglanlamang agawa iyan samba. Kasabi nen Jehoram tan say ayudante to ed abung na propeta, imbaga nen Jehoram ya anggapo lay naalagar ton tulong manlapud si Jehova. Pinaseguroan nen Eliseo so ari ya magmaliw ya dakdakel so suplay na naakan diad onsublay ya agew. Balet agmanisia so ayudante, kanian imbaga nen Eliseo ed sikato: "Nanengneng mon mismo itan, balet agka makapangan ed satan." Walay tanol ya imparengel nen Jehova ed kampo na saray Siryano, kanian say amta ra et manasingger lad sikara so naniiban armada na nanduruman nasyon, kanian binmatik ira, tan tinaynan day kampo ra tan amin ya suplay na panangan. Nen naamtaan na ari ya inmalis la ray Sirya-

no, tinuro to may ayudante to ya mangasikaso diad puerta na Samaria, balet agatin-gatinan na saray narnarasan ya grupo na saray Israeliita ya manaapuran onlad kampo, kanian inatey. Anengneng to so naakan balet ag-akapangan ed satan.—2Ar 6:24-7:20.

Saray Espiritual a Kayamanan

mwbr22.11—it-2 195 ¶7

Silew

Saray Arari ed Poli nen David. Inletneg nen Jehova a Dios si Arin David diad trono na Israel, tan nagmaliw a marunong ya manangigiya tan lider na nasyon si David diad panangigiya na Dios. Kanian tinawag ya "lampaaran na Israel." (2Sa 21:17) Diad samay sipanan parad panarian, oniyay impromisa nen Jehova ed si David: "Say tronom et niletneg a malet diad anggad angga." (2Sa 7:11-16) Kanian say dinastiya odino pamilya na saray manuley ya manlapud si David panamegley na anak ton si Solomon et nagmaliw ya "silew" na Israel.—1Ar 11:36; 15:4; 2Ar 8:19; 2Aw 21:7.

NOBYEMBRE 21-27

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 9-10

"Makpel, Determinado, tan Maseseg ya Kinmiwas"

w11 11/15 3 ¶2

Jehu—Indepensa Toy Dugan Panagdayew

Walay misyon ya inter ed si Jehu sanen mauges so kipapasen na bansan Israel. Sikaray iimpluensyaan na mauges a si Jezebel, asawa na inatey lan si Ahab tan ina na manuley ya ari, si Jehoram. Indaulo nen Jezebel so panagdayew ed Baal imbes a diad si Jehova, pinatey to ray propeta na Dios, tan inimpluensyaan to ray totoo ed "pikakalugoran" tan 'panagkulam'

to. (2 Ara. 9:22; 1 Ara. 18:4, 13) Ingganggan nen Jehova a pateyen so amin ya sankaabungan nen Ahab, kaiba lay Jehoram tan Jezebel. Si Jehu so mangidaulo ed satan.

w11 11/15 4 ¶2-3

Jehu—Independencia Toy Dugan Panagdayew

Ag-angiter si Jehu na mensahe ed duaran mensaheron imbakid sikato kalian akapiarapan ton mismo si Arin Jehoram tan say kaalyado ton si Ahazia, say ari na Juda. Intepet nen Jehoram, “Sikato ta so deen, Jehu?” Say ebat to: ‘Anto a deen, ed ontan kabayag a pikakalugoran nen Jezebel ya inam tan saray panagkulam to ya ontan karakel?’ Ataktakot si Jehoram ed satan ya ebat to kalian binmatik. Balet ta mas maples si Jehu nen say sikato! Inala nen Jehu so pana to, kinena toy Jehoram tan tinmalos itan anggad puso to, kalian atumba tan inatey ed karwahe to. Akabatik si Ahazia balet nabetan nen Jehu tan impapatey to met.—2 Ara. 9:22-24, 27.

Say onsublay ya membroy pamilya nen Ahab ya pateyen et say mauges a Reyna Jezebel. Dugarugay impaneskcribe nen Jehu ed sikato ya “inayew a bii.” Nen akasabi Jehu ed Jezreel, anengneng toy Jezebel ya akausdong ed bintana na palasyo. Agto la pinabayag, ingganggan ton tampol ed saray opisyal na palasyo ya sikatoy ipelag dad bintana. Insan to impagatin-gatinan ed saray kabayo to iyan mauges ya impluensya ed Israel. Kayari to ‘man, pinatey met nen Jehu so dakerakel a membro na sankaabungan na mauges a si Ahab.—2 Ara. 9:30-34; 10:1-14.

w11 11/15 5 ¶3-4

Jehu—Independencia Toy Dugan Panagdayew

Tua, dakerakel so dala ya impaagus nen Jehu. Balet sikatoy dedeskribien na Biblia bilang makpel a laki ya angibulos ed Israel manlapud maruksan uley nen Jezebel tan na pamilya to.

Anggan siopan lider ed Israel et kaukolan toy pakpel, determinasyon, tan seseg pian nagawaan to itan. Unong ed sakey ya dictionary na Biblia, “satan a misyon et mairap tan agawaan diad tuloytuloy ya impamasya. No agmasyadon pasyaan so inkiwas, ompan agsigpot ya naekal so panagdayew ed Baal diad Israel.”

Seguradon mipakna kayon lapud saray situasion ya aarapen na saray Kristiano natan, kaukolan dan ipatnag iray kualidad a singa ed si Jehu. Alimbawa, antoy ikiwas tayo no natutukso tayon mibiang ed antokaman ya aglabay nen Jehova? Nepeg ya alisto, makpel, tan panggunaetan tayon ipulisay itan. No nipaakar ed debosyon tayod Dios, agtayo abuloyan ya walay manamsam ed seseg tayo nipaakar ed si Jehova.

Saray Espiritual a Kayamanan

w11 11/15 5 ¶6-7

Jehu—Independencia Toy Dugan Panagdayew

Inisip seguro nen Jehu a lapud nansian so pannarian na Israel tan Juda et kaukolan ya biig met ira ed panagdayew. Kalian singa saray akaunan ari ed Israel, sinali ton pansiansiae iran biig kalian inabuloyan ton mantultuloy so panagdayew ed kilaw a baka. Balet kakulangan itan na pananisiad si Jehova ya anurod sikato bilang ari.

Kinomendaan nen Jehova si Jehu lapud ‘impanggawa toy maptek ed mata na Dios.’ Balet ta sikatoy “agnanlikas a nanakar ed ganggan nen Jehova, a Dios na Israel, ed simoon a puso to.” (2 Ara. 10:30, 31) No isipen tayo ray agawaan nen Jehu ed gapo, nayarin naermenan tan agtayo makapanisia. Ingen ta walay naaralan tayod saya. Agtayo nepeg ya leglemewen so relasyon tayod si Jehova. Inagew-agew ya bayuboan tayoy katooran ed Dios diad panaral na Salita to, pandalepdep ed satan, tan impapuson pampikasid Ama tayo ed tawen. Manalwar

tayon maong sirin pian lawas tayon natumbok iray ganggan nen Jehova ed interon puso tayo.
—1 Cor. 10:12.

MAGMALIW YA EPEKTIBO ED MINISTERYO

w13 5/15 8-9 ¶3-6

Kasin ‘Maseseg Ka ed Maabig Iran Gawa’?

³ Nipaakar ed gawaey uley na Anak na Dios, oniyababaga na Isaias 9:7: “Say paga [“seg,” NW] nen Jehova na saray ehrsito so manumpal ed saya.” Ipapaseguro na saratan a balikas ya talagan labay na Ama tayod tawen a nilaban iray totoo. Kanian bilang manangiyabawag na Panarian, nepeg ya sigpot-puso, maliket, tan maseseg tayon gawaen so kimey ya inter to. Say pilalek tayon ontulong ed totoo a nakabat so Dios et pakapatnagay inkaseseg nen Jehova. Kanian bilang kakimeyan to, kasin determinado itayon gawaey anggaay nayarian tayo a mibiang ed pangiyabawag na maong a balita angkad iyabuloy na kipapasen tayo?
—1 Cor. 3:9.

⁴ Angipanengneng si Jesus na maabig ya alimbaway inkaseseg diad ministryo. Anggan diad graben isusumpa, sikatoy nansiansian maseseg ed panagpulong angkad impanampot na bilay to diad dalin. (Juan 18:36, 37) Legan a mansingger so agew na pangisakripisyoo tod bilay to, mas determinadon tinmulong ed arum pian nakabat day Jehova.

⁵ Alimbawa, nen 32 C.E. et walay ilustrasyon nen Jesus nipaakar ed sakey a too ya taloy taon lan agmanbubunga so kiew na igos to. Sanen papabatang to la, kinerew na managkimey ed ubasan ya andi ta abonoan to ni. (**Basaen so Lucas 13: 6-9.**) Diad saman et dagdaiset ni babangatan nen Jesus ya nibagan bunga na impanpulong to. Balet ipapanengneng na samay ilustrasyon ya inusar nen Jesus so nakekeran panaon to —manga anem bulan—pian mas dakel so napulongan tod Judea tan Perea. Pigaran agew antis

na impatey to, inakisan to ray kabaleyton ‘akadngel ed sikato balet agkinmiwas.’—Mat. 13: 15; Luc. 19:41.

⁶ Lapud asingsingger lay anggaan, agta kaukolan tayo met so magmaliw a mas maseseg ed panagpulong? (**Basaen so Daniel 2:41-45.**) Talagan alay abig ya pribilehyo so pagmaliw a Tasi nen Jehova! Sikatayo labat so manginabang na ilalon mangiter na peteg a solusyon ed problema na katooan. Imbaga na sakey a kolumnista ed dyaryo ya *agnaebatan* so tepey ya, “Akin a nagagaway mauges anggan diad saray maong a totoo?” Bilang Kristiano, responsabilidad tan pribilehyo tayon inabang so ebat na Biblia ed saray ontan ya tepey diad saramay malabay ya ondengel. Kanian panggunaetan tayoy magmaliw a “marlang ed espiritu” legan tayon gagawaen so kimey ya inter na Dios. (Roma 12:11) Seguradon bendisyonian na Dios so maseseg ya pampupulong tayo pian natulongan iray totoon nakabat tan naaroy Jehova.

NOBYEMBRE 28-DISYEMBRE 4

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 11-12

“Dinusa so Maambisyon tan Mauge-uges ya Bii”

mwbr22.11—it-1 209

Atalia

Singa say nanay ton si Jezebel, sinugsogan nen Atalia so asawa ton si Jehoram ya manggaway mauges ed pakanengneng nen Jehova legan na waloran taon ya impan-ari to. (1Ar 21:25; 2Aw 21:4-6) Tan singa si ina to, anggapoy panangasi ton pinatey iray anggapoy kasalanan. Nen inatey so mauges ya anak ton si Ahazias kaya-ri sakey taon ya impanuley to, impapatey nen Atalia so amin ya walad poli na ari, puera labat

so kapangianak ya si Jehoas ta inyamot na atagey a saserdote tan say asawa to, ya panginaen nen Jehoas. Kayari to, ginawa nen Atalia so sarili to ya reyna diad loob na anemiran taon, manga 905-899 B.C.E. (2Aw 22:11, 12) Tinakew na saray ananak to iray masanton bengatla ed templo nen Jehova tan inyapay da iratan ed si Baal.—2Aw 24:7.

mwbr22.11-it-1 209

Atalia

Nen pitoy taon la nen Jehoas, impaway na matakot ed Dios ya Atagey a saserdoten si Jehoiada so ugaw tan kinoronaan to bilang makanepegan ya mananawir ed trono na ari. Nen arengel nen Atalia ya kibatiktik iray totoo, linman tampol ed templo, tan nen anengneng toy nagagawa, inyeyag to, “Pankokomplot! Pankokomplot!” Inggangan na Atagey a saserdoten si Jehoiada ya ipaway day Atalia ed kawalaan na templo pian pateyen ed pasen a lolooban na saray kabayo paonlad abung na ari; nayarin sikato lay sampot ya membro na mauge-uges ya sankaabungan nen Ahab. (2Ar 11:1-20; 2Aw 22:1-23:21) Talagan tua ya “anggapoy anggan sakey a salita nen Jehova ya imbag a salita nen Jehova sumpad sankaabungan nen Ahab ya agnasumpal.” —2Ar 10:10, 11; 1Ar 21:20-24.

Saray Espiritual a Kayamanan

mwbr22.11-it-1 1265-1266

Jehoas

Legan ya mabilay so Atagey a Saserdoten si Jehoiada tan nagmaliw ya pinagka-ama tan mangsimbawa nen Jehoas, inmaligwas so ugaw nin ari. Angasawa nen manedad na 21, tan duaray asawa to, ya say ngaran na sakey ed sikata et Jehoadan. Awalaan na ananak si Jehoas ed sarayan asawa to. Lapud satan, say poli nen David ya panlapuan na Mesias ya ngalngali la napultot et apabiskeg lamet.—2Ar 12:1-3; 2Aw 24:1-3; 25:1.

DISYEMBRE 5-11

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 13-15

“Dakdakel so Bendisyon no Impapuso so Pansagpot”

w10 4/15 26 ¶11

Kasin Sigpot Mon Tutumboken so Kristo?

¶ Pian nanengneng tayoy kaimportantian na maseseg a panaglingkor ed Dios, imanoen pay agawa ed bilay na ari ed Israel a si Jehoas. Lapud papagaan to ya ompan nasakop na Sirya so Israel, si Jehoas et nanakis ya inmasingger ed si Eliseo. Imbaga na propeta ya ikena toy pana ed paway na bintana ya akaarap ed Sirya, a mangipatnag a taloen da itan a nasyon diad tulong nen Jehova. Seguradon amabiskeg iya ed ari. Insan imbaga nen Eliseo ed si Jehoas a laen to iray pana to tan ikena to'd dalin. Amitlon angikenay pana ed dalin si Jehoas. Nampasnok si Eliseo ta say maminlima odino mamin-anem a pangikena na pana et pakapatnagan na ‘pangabil ed Sirya angkad naupot ira.’ Bilang resulta, amitlo labat so impanalo nen Jehoas. Lapud kulang so seseg to, aliwan sigpot so impanalo to. (2 Ara. 13:14-19) Antoy naaralan tayo ed saya? Agnasabaan so bendisyon nen Jehova no maseseg tan interon puso tayon gawaen so kimey to.

w13 11/1 11 ¶5-6

Say Mangiiter na Tumang ed Saramay Masimon a Manaanap ed Sikato

Siopa ray tutumangan nen Jehova? Saramay “masimoon a manaanap ed sikato,” so kuan nen Pablo. Sakey a reperensya na saray mangpatalos na Biblia so angibagan say Griegon salita ya nipatalos a “masimoon a manaanap” et agto labay ya ibagan “onlan mananap,” noagta ipapanengneng na satan so pansagpot “diad pandayew” ed Dios. Ipapaliwawa na arum nin reperensya ya satan a Griegon salita

et mangipapatnag na pampokus tan impasyan pansagpot. On, tutumangan nen Jehova iramay napapakiwas na pananisia ra pian sikatoy interon puso tan maseseg dan dayewen.—Mateo 22:37.

Panon ya tutumangan nen Jehova iray mator ya mandadayew ed sikato? Walay impromisa ton mabmablin tumang ed arapen ya mangipapanengneng ed inkamaiter tan panangarto—say bilay ya andi-angga ed Paraiso diad dalin. (Apocalipsis 21:3, 4) Natan ni labat et nai-eksperiensiya la na saramay masimoon a manaanap ed si Jehova iray dakerakel a bendisyon. Diad tulong na masanton espiritu to tan say karunongan ya walad Salita to, walaan ira na maliket a bilay.—Salmo 144:15; Mateo 5:3.

Saray Espiritual a Kayamanan

w05 8/1 11 ¶3

Saray Pabitar ed Libro na Komaduan Arari

13:20, 21—Kasin susuportaan na sayan milagro so pandayew ed saray relihyoson reliko?

andi. Ag-ibabaga na Biblia a dinayew iray pukel nen Eliseo. Agawa iyan milagro lapu ed pakanpanyari na Dios, a singa ed amin a milagro a ginawa nen Eliseo sanen mabilay ni.

MAGMALIW YA EPEKTIBO ED MINISTERYO

km 8/03 1

Say Kimey a Makapaligsa

¹ Say mensahe na Biblia so makapaligsa ed amin a mangaawat tan mangiyaaplika ed satan diad kabibilay da. (Sal. 19:7, 8) Satan so mangibubulos ed sikara manlapud palson bangabangat tan makapuy ya agagamil tan mangiiter na napanmatalkan ya ilalo ed arapen. Balet, aliwan saraman labat so mangaawat ed maong a balita so nagugunggonaan. Saramay manginanabang ed makapaligsa iran katuaan ed Biblia ed arum so napapaligsa met. —Uli. 11:25.

² Napapabiskeg Diad Ministeryo: Inkuan nen Jesus a saramay mangawat ed pako na pagmaliw a Kristianon babangatan, a mangilalaktip ed kimey a panagpulong tan panaggaway babangatan, so ‘makaromog na inawa ed saray kamarerwa ra.’ (Mat. 11:29) Alikna ton mismo a makapabiskeg so pampulong ed arum. Singa itan tagano parad sikato. (Juan 4:34) Sanen imbaki to so 70 a babangatan a manpulong, aliketan ira diad impakaimano ran susuportaan nen Jehova iray sagpot da.—Luc. 10:17.

³ Dakel a Kristiano natan so napapabiskeg met diad pibibiang da ed panagpulong a kimey. Oniay inkuan na sakey ya agin bii: “Say ministeryo so makapaligsa lapud mangiiter itan na direksion tan gagala ed bilay ko. Ag-ontatalona iray personal a problema tan inagew-agew a pakadedetdetan sano mibibiang ak diad serbisyo.” Oniay inkuan na sananey nin maseseg a ministro: “Say ministeryo . . . et pagmamaliwen ton petepeteg si Jehova ed siak ed inagew-agew tan mangiiter itan ed siak na deen tan akindalem a liket ya agnagamoran ed anggan dinan nin arum a paraan.” Agaylan pribilehyo tayo so pagmaliw a “kakimayan na Dios”—1 Cor. 3:9.

⁴ Anlemew so Pako nen Kristo: Bangta saray Kristiano so papasesegen a ‘pirmin isekar day inkasikara,’ agkekerewen nen Jesus so agtayo nayarian ya iter. (Luc. 13:24, NW) On, sikatoy maaron mangiimbita ed sikatayo a ‘misakbatan ed pako to.’ (Mat. 11:29, paimano’d leksab, NW) Saramay kapilitan a mipuligesgesan ed mairap iran kipapasen so makapanmatalek a say interon-kamarerwan serbisyo ra, anggaman limitado, so makapaliket a maong ed Dios.—Mar. 14:6-8; Col. 3:23.

⁵ Agaylan makapaligsa so panlingkor ed Dios a mamapabli ed antokaman a gagawaen tayo nisesenggeg ed ngaran to! (Heb. 6:10) Komon ta lawas tayon pambanikelan ya iter ed sikato so anggaan na nayarian tayo.

DISYEMBRE 12-18

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 16-17

“Walay Anggaan na Panaanos nen Jehova”

mwbr22.11—it-2 908 ¶5

Salmaneser

Impansakop ed Israel. Legan na impanuley nen Arin Hosea ed Israel (manga 758-740 B.C.E.), akasabi lay Salmaneser V ed Palestina tan nagmaliw a lingkor toy Hosea tan ginmapon manbayar na buis ed sikato. (2Ar 17:1-3) Balet, sinmabi panaon ya ag-akabayar na buis si Hosea tan naamtaan ya mikokomplot ed si Arin So na Ehipto. Lapud satan, inkulong nen Salmaneser si Hosea tan kinubkob toy Samaria diad loob na taloy taon, kayari na satan et asakop a siansia so mabiskeg a syudad, tan imbantak iray Israelita diad nanduruman pasen.—2Ar 17:4-6; 18:9-12; ikompara so Os 7:11; Eze 23:4-10.

mwbr22.11—it-1 414-415

Impakaaripen

Pareho so rason na impakaaripen na samploren tribu na panarian na Israel diad amianen tan say duaran tribu na panarian na Juda diad abalaten: tinaynan day tuan panagdayew ed si Jehova pian mandayew ed saray palson dirios. (De 28:15, 62-68; 2Ar 17:7-18; 21:10-15) Anggaman tuloytuloy ya angibaki na saray propeta si Jehova pian pasakbayan ira, siansian ag-ira kin-miwas. (2Ar 17:13) Anggapo ed saray arari na samploren tribu na panarian na Israel so sigpot ya angekal ed palson panagdayew ya inggapo na unionan ari na satan ya nasyon, si Jero-boam. Agtinulok na Juda, say agi ton panarian ya walad abalaten, iray direktan pasakbay nen Jehova tan ag-akaaral ed agawan impakaaripen na Israel. (Jer 3:6-10) Sinmabi panaon ya saray manaayam ed duaran panarian et imbantak ed ararawin pasen, tan aliwa labat ya saksakey ya pasen so angibantakan ed kada nasyon.

Saray Espiritual a Kayamanan

mwbr22.11—it-2 847

Samaritano

Say terminon “Samaritano” et unionan abitla ed Kasulatan kayarin asakop so samploren tribu na panarian na Samaria nen 740 B.C.E.; ontutukoy itan ed saray manaayam diad panarian ya walad amianen antis itan ya asakop pian nibig ira ed saray dayo ya nanlapud arum ya pasen na Empiryo na Asirya. (2Ar 17:29) Ompapaway ya ag-inekal na saray Asiryan so amin ya Israelitan manaayam diman, ta ipapanengneng na salaysay diad 2 Awaran 34:6-9 (ikompara so 2Ar 23:19, 20) ya legan na impanuley nen Arin Josias wala ni ray Israelitan manaayam diman. Sinmabi panaon, say tutukoyen la na terminon “Samaritano” et saray poli na saray atilik ya Israelita ed Samaria tan saray dayo ya inawit na saray Asiryan diman. Kalian ompapaway ya say arum ed sikara et ananak na saray Israelita ya akiasawa ed saray dayo. Sinmabi lamet so panaon, satan ya termino et agla ontutukoy ed lahi odino politika, noagta ontutukoy la ed relihyon. Say tutukoyen ya “Samaritano” et saramay kabiangan na sekta na relihyon ya dinmakel diad pasen na datin Siquem tan Samaria ya saray prinsipyon papnisiaan da et midumaan ed Judaismo.—Jn 4:9.

DISYEMBRE 19-25

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS | 2 ARARI 18-19

**“Saray Gagawaen na Saray Mamubusol
ed Sikatayo Pian Pakapuyen Itayo”**

w05 8/1 11 ¶5

Saray Pabitar ed Libro na Komaduan Arari

18:19-21, 25—Kasin akialyado si Ezekias ed Ehipto? Andi. Palso so akusasyon nen Rabsaces, a singa ed impangibaga ton sikatoy tinmatdang

ya 'iba to si Jehova.' Say nanmatalekan lambe-nagat na matoor ya Arin Ezekias et si Jehova.

w10 7/15 13 ¶3

'Agka Natatakot. Tulongan Ta Ka'

Pinalikdo nen Rabsases iray Judio pian mandaruwa ira. Inkuan to: 'Aliwa ta a saray atagey a pasen nen Jehova tan saray altar to so inekal nen Ezekias? . . . Si Jehova inkuan to ed siak, Ontatdang ka sumpa ed sayan dalin, tan bagbag-en mo.' (2 Ara. 18:22, 25) Dia et ikakutunongan nen Rabsases ya ag-ilaban nen Jehova iray to-to To ta ag To ra aabobonan. Balet diad tuay tua et naliliketan si Jehova ed si Ezekias tan ed saray Judio ya pinmawil ed tuan panagdayew. —2 Ara. 18:3-7.

w13 11/15 19 ¶14

Siopa ray Pitora a Pastol tan Walora a Manunaan a Lalaki?

¹⁴ Nankampo so ari na Asirya ed Lakis, bandad abalaten ed sagur na Jerusalem. Manlapud man sikatoy angibaki na taloran mensahero pian pasukoey syudad. Say pinagkasangiyen to ya walaan na opisyal a titulon Rabsaces et angusar na nanduruman taktika. Nansalita ed Hebreo pian kombinsien iray totoo ya agda dengeley ari noagta ontulok irad Asirya. Impromisa to met ya iyakar da rad dalin ya marakep so panagbilay. (**Basaen so 2 Arari 18:31, 32.**) Insan imbagia ni nen Rabsaces ya singa saray dirios na bansa ya agda naprotektaan iray mandadayew ed sikara, agmet sarag nen Jehova ya ilaban iray Judio ed iyataki na Asirya. Ag-inmebat iray totoo ed saratan ya katilaan tan palson akusasyon. Mabettet ya ontan met so makabat ya gagawaen na saray lingkor nen Jehova diad panaon tayo.

—**Basaen so 2 Arari 18:35, 36.**

mwbr22.11—yb74 177 ¶1

Part 2—Germany

Kaslakan et manguusar iray SS na sankagrabian ya panamalikdo pian labat napapirma da na

deklarasyon iray totoo. Balet kayari to, aliwliwa lanlamang so pantrato da ed saramay nampirma tan mas pairapen da ra. Kinompirma itan nen Karl Kirscht: "Diad amin ya biktima na panamalikdo diad concentration camp, saray Tasi nen Jehova so maslak ya pupuntiryaen da. Ta iiisipen dan aya so paraan pian nakombinse iray Tasi ya manpirma na deklarasyon. Paulit-ulit da kamin pipiliten ya manpirma. Wala ra met so nampirma, balet kaslakan, manalagar ni ra na sakey taon antis iran nibulos. Kaleganan to, kaslakan et pappabaingan ira na saray SS diad arap na totoo, ibabaga dan mankunkunwari labat ira tan antakot ira, insan da ra puersaen ya panakaren diad arap na saray agagi antis iran naabuloyan ya onalis ed kampo."

Saray Espiritual a Kayamanan

mwbr22.11—it-1 155 ¶4

Arkeolohiya

Bilang alimbawa, ibabaga na Biblia ya si Arin Senakerib na Asirya et pinatey na duaran ananak to, si Adramelec tan Sarezer, tan say sinmalat ed trono et say sakey nin anak to ya si Esar-hadon. (2Ar 19:36, 37) Balet abitla ed Babylonian Chronicle ya nen koma-20 na Tebet, pinatey si Senakerib na anak to diad sakey ya rebelyon. Ontan met so imbagia nen Berossus, sakey ya saserdote na Babilonia nen komatlon siglo B.C.E., tan si Nabonidus, sakey ya ari na Babilonia nen komanem a siglo B.C.E., ya pinatey si Senakerib na sakey labat ed saray ananak to. Balet diad agano ni et walay adiskobre ya piraso na Prism of Esar-haddon, ya inyukit na samay anak ya sinmalat ed trono nen Senakerib, ditan et malinew ya imbagia nen Esar-hadon ya nanrebelde iray agagi to (plural) tan pinatey day ama da insan ira tinmakas. Oniay inkomen-to nen Philip Biberfeld diad *Universal Jewish History* (1948, Vol. I, p. 27) nipaakar ed satan: "Alingo so Babylonian Chronicle, si Nabonid, tan si Berossus; say salaysay labat na Biblia so

duga. Akompirma itan ed amin ya angkelag ya detalye ya inyukit nen Esarhaddon tan mas sus-to iyan impormasyon nipaakar ed sayan agawa ed history na Babilonia tan Asirya komparad saray mismon rekord na Babilonia. Importante iyan impormasyon no ikokonsidera iray rekord ya mankakapanaanon balet ta agmitukoyan ed ibabaga na Biblia.”

MAGMALIW YA EPEKTIBO ED MINISTERYO

w20.11 15 ¶14

Manpakpel Ka—Tulongan Ka nen Jehova

¹⁴ **Antoy sarag tayon gawaen?** Sarag tayon ipikasi iray “arari tan amin a walad atagey a posisyon” no manggagawa ray desision ya walay epektu to ed bilay tan ministeryo tayo. (1 Tim. 2:1, 2; Neh. 1:11) Singa samay ginawa na saray Kristiano nen inmunan siglo, sarag tayo met so mikasi ed Dios ya tulongan to ray agagi tayon akapriso. (**Basaen so Gawa 12:5;** Heb. 13:3) Sakey ni, sarag tayo met ya ipikasi iray guardia ed prisoan ya manbabantay ed saray agagi tayo. Mikasi tayo ed si Jehova ya pakiwasen to ra ya ‘maong komon so pitotoo ra’ ed saray agagi tayon akapriso, ya singa impantrato nen Julio ed si Pablo.

DISYEMBRE 26—ENERO 1

KAYAMANAN ED SALITA NA DIOS |
2 ARARI 20-21

**“Kinmiwas si Jehova Lapud Sakey
a Pikakasi”**

ip-1 394 ¶23

Atumangan so Pananisia na Ari

²³ Diad samay panaon ya inmunan akibakal si Senakerib ed Juda, si Ezekias so seryoson nansakit. Inkuan ed sikato nen Isaias a sikatoy ompatey. (**Isaias 38:1**) Mapalaloy ermen na 39-años ya ari. Agto labat panaaburidoan so pankaabigan ton dili noagta ontan met ed say arapen na totoo.

Napepeligro so Jerusalem tan Juda ya atakien na saray Asiryan. No ompatey si Ezekias, siopa so mangidaulo ed pibabakal? Diad saman a pana-on et anggapo ni ilalak nen Ezekias a mangako ed pakauley. Panamegley na masimoон a pikaksi et inmey-ey si Ezekias ed si Jehova a sikato so kasian to.—**Isaias 38:2, 3.**

w17.03 21 ¶16

Lingkoran si Jehova Diad Interon Puso!

¹⁶ Ag-abayag, nansakit si Hezekias tan ngalngali la ompatey. Akikasi ed si Jehova ya nodnono-ten To komon so impanmatoor to. (**Basaen so 2 Arari 20:1-3.**) Amta tayo ya base ed Biblia et agmanggagawa so Dios na saray mamilagron panagpaabig natan tan agto paparukeyen so bilay tayo natan. Balet singa si Hezekias, oniay sarag tayo met ya ipikasi ed si Jehova: “Nan-matoor ak ed sika diad interon puso.” Kasin panisiaan mo ya sarag tan labay kan asikasoen nen Jehova lalo la no mansakit ka?—Sal. 41:3.

mwbr22.11—g01 7/22 13 4

Panon Ak ya Natulongan na Pikakasi?

Diad panaon na Biblia, wala ray totoon mabis-keg so pananisia da ya direktan naebatan iray pikakasi da, no maminsan et diad mamilagron paraan ni ingen. Singa bilang, nen naamtaan nen Arin Hezekias ya ompatey la lapud graben sakit to, masimoон ya nampikasi ed Dios ya onabig komon. Oniay ebat na Dios: Nadngel koy pikakasim. Anengneng ko ray luam. Et paabigen ta ka. (2 Arari 20:1-6) Naeksperiensya met itan na arum nin lalaki tan bibii ya walay takot da ed Dios.—1 Samuel 1:1-20; Daniel 10:2-12; Gawa 4:24-31; 10:1-7.

Saray Espiritual a Kayamanan

mwbr22.11—it-2 240 ¶1

Nibil

Uusaren so nibil o patawin pian duga so pangipaalagey ed sakey ya biling odino pian

nanengneng no kasin nayari nin pansiansia-en itan. Impasakbay nen Jehova ya usaren tod mauges ya Jerusalem so ‘lubir a panagsukat ya inusar tod Samaria tan samay nibil ya inusar tod sinkaabungan nen Ahab.’ Sinukat na Dios so Samaria tan say sinkaabungan nen Arin Ahab tan anengneng ton abebbeba odino pikewet so moralidad da, kanian dineral ira. Mipadpara, ukomen na Dios so Jerusalem tan saray manuley ditan, pian nipaamta so kaugsan da tan deralen to itan ya syudad. Diad tua, agawa iratan nen 607 B.C.E. (2Ar 21:10-13; 10:11) Panamegley nen Isaias, impaamta ed saray malalastog tan mauges ya manuuley ed saray totoo ed Jerusalem ya asingger la ran naderal tan oniay imbag a nen Jehova: “Say inkahustisa et gawaen kon lubir a panagsukat tan say inkatunong bilang nibil.” Ipaamta na saray estandarte na tuan inkahustisa tan tuan inkatunong no siopan talaga ray lingkor na Dios tan no siopa ray aliwan lingkor to, kanian balanglan niliktar ira odino naderal ira.—Isa 28: 14-19.